

УДК 504.1:502.131.1

DOI: <https://doi.org/10.30839/2072-7941.2019.177703>

НАПРЯМИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ АНТРОПОГЕННОГО ВПЛИВУ НА ПРИРОДУ, ЛЮДИНУ, СУСПІЛЬСТВО ТА ДОСЯГНЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

© ДУДНІКОВА І. І.

Європейський університет (Київ, Україна)

E-mail: aspirant@kyev.e-u.in.ua, ORCID iD: 0000-0002-9627-8466

Анотація. Актуальність дослідження антропогенного впливу на природу, людину, суспільство є достатньо актуальною проблемою, тому що негативні зовнішні вияви інтегрованої глобальної економіки шкодять довкіллю та вразливим верствам населення, які найменш пристосовані до того, щоб сплачувати данину прогресу. Перебування на роздоріжжі свідчить, що ми несемо відповідальність за те, що відбувається з природою, людиною, суспільством, так як актуальні виклики руйнуванню планети зростають, що вимагає формування нового способу мислення, в основі якого світ відповідно до загальнолюдських цінностей, збереження природного ландшафту, клімату.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В основі дослідження аналіз робіт Ернст Ульріха фон Вайцекера, Андерс Війкмана «Come On! Капіталізм, недалекоглядність, населення і руйнування планети». Доповідь Римському клубу»; Наомі Кляйн «Змінюється все. Капіталізм проти клімату»; Макстон Грема, Рандерс Йоргена «У пошуках добробуту. Керування економічним розвитком для зменшення безробіття, нерівності та змін клімату»; Медоуз Донелли, Медоуз Деніса, Ранджерс Йоргена «Межі зростання. 30 років потому»; Клауса Шваба «Четверта промислова революція, Формую четверту промислову революцію»; Джо Стадвелла «Чому Азії вдалося». В статті аналізуються роботи вітчизняних авторів - В. Воронкової, В. Мельник, Н. Метеленко, В. Нікітенко, А. Череп та інших. Авторка спирається на власні тези конференції «Межі зростання» як реакція на антропогенний вплив на людину, природу, суспільство та засіб досягнення сталості». **Постановка завдання.** Антропогенні шкідливі кліматичні чинники витісняють природну рослинність, збіднюють тваринні світи, обмежують діяльність мікроорганізмів. Керування антропогенними впливами може здійснюватися шляхом їх обмеження: через встановлення гранично допустимих навантажень, різних нормативів введення науково обґрунтованих режимів природних ресурсів міжнародного співробітництва, наукового обґрунтування заходів щодо природи та екології людини. **Мета статті** – теоретичні та практичні аспекти вирішення проблем антропогенного впливу на природу, людину, суспільство та досягнення сталого розвитку.

Результати дослідження. Доведено, що межі зростання впливають на антропогенний вплив на людину, природу і суспільство, що здійснюється в результаті втручання самої людини в екосистеми. У результаті всього цього виникає спрощення екосистеми і розрив біологічних циклів. Концепція сталого розвитку людства - це вирішення глобальних проблем людства, серед яких і вирішення проблем антропогенного впливу на природу, людину, суспільство. В основі дослідження напрями вирішення проблем антропогенного впливу на природу, людину, суспільство та досягнення сталого розвитку цивілізації.

Ключові слова: антропогенний вплив на природу, межі зростання, концепція сталого розвитку

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Актуальність теми дослідження.

Антропогенні шкідливі кліматичні чинники витісняють природну рослинність, збіднюють тваринні світи, обмежують діяльність мікроорганізмів. Керування антропогенними впливами може здійснюватися шляхом їх обмеження: через встановлення гранично допустимих навантажень, різних нормативів введення науково обґрунтованих режимів природних ресурсів міжнародного співробітництва, наукового обґрунтування заходів щодо природи та екології людини.

Багато явищ за останні 200 років стали незворотними і навіть загрозливими, тому виникає необхідність глибокого аналізу розвитку взаємодії між природними і суспільними процесами з метою визначення шляхів управління ними. Все це говорить про те, що вирішення проблем антропогенного впливу на людину, природу і суспільство, який знаходиться під загрозою, тому слід формувати концепцію сталого розвитку людства. Особливо гострою є проблема забруднення навколишнього середовища різними токсинами антропогенного походження, що впливають на екологію людини. Типи антропогенного впливу на природу, людину, суспільство наступні:

- 1) сільськогосподарські;
- 2) техногенні;
- 3) рекреаційні;
- 4) урбогенні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В основі дослідження аналіз робіт Ернст Ульріха фон Вайцекера, Андерс Війкмана «Come On! Капіталізм, недалекоглядність, населення і руйнування планети». Доповідь Римському клубу»; Наомі Кляйн «Змінюється все. Капіталізм проти клімату»; Макстон Грема, Рандерс Йоргена «У пошуках добробуту. Керування економічним розвитком для зменшення безробіття, нерівності та змін клімату»; Медоуз Донелли, Медоуз Деніса, Ранджерс Йоргена «Межі зростання. 30 років потому»; Клауса Шваба «Четверта промислова революція, Формую четверту промислову революцію»; Джо Стадвелла «Чому Азії вдалося». В статті аналізуються роботи вітчизняних авторів - В. Воронкової, В. Мельник, Н. Метеленко, В. Нікітенко, А. Череп та інших. Авторка спирається на власні тези конференції «Межі зростання» як реакція на антропогенний вплив на людину, природу, суспільство та засіб досягнення сталості

Мета – теоретичні та практичні аспекти вирішення проблем антропогенного впливу на природу, людину, суспільство та досягнення сталого розвитку

Завдання дослідження:

- виявити межі зростання як реакцію на антропогенний вплив на людину, природу, суспільство та засіб досягнення сталості;
- проаналізувати глобальні виклики людству;
- з'ясувати нагальні проблеми багатого світу та причини нерівності;

- дослідити проблеми клімату та улови досягнення сталості;

- розкрити проблеми надмірного зростання населення та засоби втілення сталої демографічної політики;

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття.

Прогресивна частина людства вірить, що кінець кінцем будуть вжиті заходи для того, щоб уникнути найгірших сценаріїв світового колапсу та досягти сталості. Чимало привабливих економічних та політичних можливостей упущено, натомість ми отримали глибоку та стійку нерівність, суспільства стають все більш милітаризованими, а конфлікти - значно розповсюдженішими. Ми віримо, що людство має виробити інструменти для переходу до сталості, тому що ймовірність колапсу є результатом розуміння динамічних моделей поведінки, породжених трьома рисами глобальної системи:

- 1) невизначеність меж;
- 2) невпинна гонитва за зростанням;
- 3) загальмованість суспільної реакції на наближення до меж антропогенної катастрофи.

Отже, людство виходить за межі, а завдана шкода антропогенного впливу на природу, людину і суспільство може бути зменшена за допомогою мудрої політики та вироблення концепції сталості. В основі дослідження напрями вирішення проблем

антропогенного впливу на природу, людину, суспільство та досягнення сталого розвитку цивілізації.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

Результати дослідження.

1. Межі зростання як реакція на антропогенний вплив на людину, природу, суспільство та засіб досягнення сталості

Межі зростання як реакція на антропогенний вплив на людину, природу, суспільство та засіб досягнення сталості - це глобальна проблема ХХІ століття, яка сьогодні є одним з пріоритетних наукових напрямків. В сучасних умовах слід досліджувати межі зростання як глобальну проблему в контексті того антропогенного впливу на людину, природу і суспільство, що має прямий і опосередкований вплив. Даний вплив посилює дію негативних наслідків на людину:

- 1) забруднення навколишнього середовища;
- 2) вичерпання природних ресурсів;
- 3) деградація екосистем;
- 4) збіднення різноманіття;
- 5) знищення лісів, що набуло величезних масштабів, як у Києві, так і в інших регіонах України;
- 6) технічні перетворення і руйнування систем ландшафтів, що впливає на людину;
- 7) глобальні кліматичні впливи, серед яких виділяється потепління клімату Планети.

Межі зростання впливають на антропогенний вплив на людину, природу і суспільство, що

здійснюється в результаті втручання самої людини в екосистеми. У результаті всього цього виникає спрощення екосистеми і розрив біологічних циклів; поява генетичних змін в організмах рослин і тварин; введення в екосистему нових видів; концентрація розсіяної енергії у вигляді теплового забруднення; збільшення отруйних відходів від хімічних виробництв.

За даними інституту Всесвітнього спостереження (Вашингтон, США), щороку на нашій планеті: витрачається близько 26 млрд. т. родючого шару орних земель; знищуються вологі тропічні ліси на великих площах; через нераціональне використання земель утворилося близько 6 млн. га пустель; через кислотні опади пошкоджено ліси на площу 50 млн. га; під загрозою зниження перебуває не менше 25030 тис. видів рослин.

Основні урбогенні чинники, які мають негативний характер, - теплові, хімічні, радіаційні, електромагнітні, світлові, звукові, вібраційні, які часто діють одночасно і впливають на природу людини. Над містами, які є індустріальними, здійснюються «гарячі острови» з пилу та сажі, а також газові викиди, що погіршуються кисть природного середовища, яке стає шкідливим для здоров'я людини.

2. Глобальні виклики людству.

Глобальний виклик людства можна сформулювати просто: щоб досягнути сталості, потрібно підвищити рівень споживання в

бідних країнах світу, одночасно знизивши загальний екологічний відбиток людства. Для цього необхідні технологічний прогрес, зміна поведінки людей та ширший горизонт планування, а також більші повага, турбота та обмін поза межами політичних кордонів. Навіть за найкращих умов на це підуть десятиліття.

Прикро, що людство значною мірою марно витратило останні 30 років на нікчемні дебати та нерішучі дії щодо глобальних екологічних викликів. «Вийти за межі означало зайти занадто далеко, випадково і навмисно перетнути допустимі межі кордонів [с. 31]. Часом, все ж, виникає потенційна загроза катастрофічного виходу за межі: приріст населення та збільшення матеріальної економіки наближає людство до такої межі колапсу.

3. Нагальні проблеми багатого світу та причини нерівності.

Розрив між бідними і багатими у розвинутому світі все більше збільшується. У Сполучених Штатах Америки з 320-мільйонним населенням 40 млн. живуть бідно. В Європі кожний сьомий мешканець є бідним. У країнах Східної Європи, Іспанії та Греції бідність зачіпає кожного п'ятого. Найбільше потерпають жінки, неповні родини та молодь. Якщо додати сюди тих, хто має дуже низький дохід, то четверть населення розвинених, себто багатих, країн підпадатиме під визначенням «на межі бідності або нерівноправності». А це майже 200 мільйонів людей. З 1980-х років капіталізм змістив свої пріоритети від просування

економічного розвитку країн, регіонів та світу в цілому до максимізації доходів, а пізніше – до збільшення доходів у результаті спекулятивних операцій. Ця тенденція була підтримана надмірною дерегуляцією та лібералізацією економіки.

У 2016 році Оксфордська ініціатива боротьби з бідністю та розвитку потенціалу людини (ОПНІ) нарахувала 1,6 млрд. людей, які живуть у «багатовимірній бідності» - майже вдвічі більше, ніж людей, які за вимірюванням одних лише доходів живуть надзвичайно злиденно. Для Європейського Союзу (ЄС) найпотужнішим тригером для виникнення популізму стали мільйони біженців, які потрапили або бажали потрапити до Європи з країн Близького Сходу Афганістану та Африки. Навіть найщедріші європейські країни досягли своїх індивідуальних припустимих меж прийняття таких мас біженців. Інститути ЄС були надзвичайно слабкими, аби розібратися з «кризою біженців», що врешті-решт привело до кризи самовизначення всередині ЄС, який втратив роль об'єднавчого потенціалу.

Сьогодні у світі панує дійсно істотна нерівність. Згідно з даними звіту швейцарської міжнародної фінансової групи Credit Suisse щодо рівня світового добробуту за 2015 рік, половину усього світового капіталу контролює 1% найбагатших представників населення світу, тоді як низька оаза рівнем доходів половина населення

Земної кулі сукупно володіє менш ніж 1% світового багатства. Організація світового співробітництва та розвитку (ОЕСР) повідомляє, що середній дохід найбагатших 10% населення у країнах ОЕСР приблизно 9 разів перевищує дохід 10% найбідніших громадян. Крім того, нерівність у світі зростає навіть у тих країнах, які пережили швидкий¹ підйом рівня доходів в усіх групах, а кількість людей поза межами бідності скоротилася [с. 82].

Зростання нерівності - це не просто тривожне економічне явище, а найбільша суспільна проблема. У книзі «рівень дуку: чому більша рівність робить суспільство сильнішим» британські епідеміологи Річард Вілкінсон та Кейт Пікетт наводять дані, згідно з якими у суспільствах із гострою проблемою нерівності зростає рівень злочинності, більше поширюються психічні хвороби та ожиріння, скорочується тривалість життя та знижується рівень довіри.

Згідно з висновками дослідників, контроль контроль показника середнього доходу суспільств, у яких панує рівність, підвищить рівень дитячого добробуту, знизить рівень стресу і поширення наркотиків, а також скоротить смертність немовлят. Інші науковці виявили, що вищі показники нерівності збільшують сегрегацію, а діти і молодь за таких умов здобувають нижчу за рівнем освіту. Хоч емпіричні дані не дають чіткого уявлення про цей процес, існує тривожне передчуття, що вищі показники нерівності

призводять до вищого рівня соціальної напруженості. «Серед 29 глобальних загроз і 13 глобальних тенденцій, про які йдеться у звіті Форуму щодо світових ризиків за 2016 рік, найсильніший взаємозв'язок спостерігається між дедалі більшим розривом у доходах, повним або частковим безробіттям та глибокою соціальною нестабільністю», - відмічає Клаус Шваб [с.82].

4. Проблеми клімату та улови досягнення сталості

21-а Конференція Сторін Рамкової конвенції ООН з питань клімату (СО 21), що відбулася в Парижі в грудні 2015 року, була надзвичайно успішною. Всі 195 країн, представлені в Парижі, погодилися із необхідністю «якомога швидше зупинити зростання глобальних викидів» та «згодом стрімко скоротити викиди». Домовленість щодо стримання підвищення температури «на рівні значно нижчому за 2°C – це уже неабияке досягнення.

Однак тут майже нічого не згадується про заходи, яких слід вжити для реалізації таких цілей. Не було укладено жодних домовленостей щодо необхідності впровадження глобального податку на вуглець або поетапної ліквідації субсидій на викопне паливо. Кліматична система нелінійна за своєю природою і може дійти до точок неповернення вже при потеплінні 1,5-2°C, що має значний антропогенний вплив на людину, природу, суспільство. У жовтні 2016 року в Кігалі (Руанда) майже

200 країн уклали новаторську угоду про скорочення викидів одного з найпотужніших парникових газів, фторвуглеводів; такий крок може стримати глобальне потепління на

близько 0,5°C уже до кінця цього століття. 2016 рік просто був божевільним за кількістю стихійних лих, викликаних змінами клімату. У багатьох регіонах відбулися страшні посухи, інші регіони потерпали від потужних повеней. Урагани і тайфуни посилюються водночас зі зростанням глобальної температури [с.25-27].

Ми матимемо значно більше можливостей вирішити проблеми зміни клімату та занепаду екосистеми, якщо світове населення стабілізується на рівні близько 9 млрд. (що досі лишається можливим), а не між 10 та 11 млрд. чи більше [с. 37].

5. Проблеми надмірного зростання населення та засоби втілення сталої демографічної політики

Старі індустріальні країни пережили власне стрімке зростання населення протягом 19 сторіччя та розв'язали внутрішні проблеми надмірного приросту шляхом завоювання інших частин світу, особливо на американському континенті, в Африці та Австралії, і дозволили великій кількості людей переселитися туди. Спроба застерегти країни, що розвиваються, щодо продовження зростання є, з огляду на політику, заходом, приреченим на невдачу. Для країн, що розвиваються, було б і виправдано, і корисно самотійно

продумувати шляхи та засоби втілення сталої демографічної політики.

Фонд народонаселення ООН опублікував нове дослідження, яке підтверджує позитивну кореляцію між економічним успіхом та обмеженням приросту населення. Регіони зі стрімким зростанням населення асоціюються зі слабким розвитком, проте встановлено той факт, що досягнення високого рівня розвитку, тобто забезпечення відповідного рівня освіти, можливості працевлаштування та прав жінок на самовизначення, а також доступу до джерел енергії, в більшості культур призводить до стабілізації населення. І навпаки, стрімке зростання населення послаблює економічний розвиток їхніх країн.

Римський клуб високо оцінює країни, які прагнуть швидко скоротити народжуваність і вітає їх з активним просуванням програм, за допомогою яких вдалося досягти конкретних результатів. Чимало країн, що розвиваються, взяли на себе зобов'язання розширювати можливості жінок через освіту та економічну інтеграцію.

Нещодавня епоха великого прискорення» яскраво демонструє, що одна лише чисельність населення не пояснює значного зростання впливу людства на довкілля у той час, коли кількість людей зростає лише у п'ять разів, світовий масштаб економічної активності збільшився у 40, а використання високого палива – в 16 разів. Вилов риби збільшився у

35 разів, а використання викопного палива – в 16 разів. І хоча кількість населення є одним із чинників, які пояснюють збільшення екологічного відбитку людства, важливо посилити відповідні заходи у всьому світі – особливо в Африці – та заохотити сім'ї скоротити народжуваність [с.36-37].

6. Концепція сталого розвитку людства.

Концепція сталого розвитку людства - це вирішення глобальних проблем людства, серед яких і вирішення проблем антропогенного впливу на природу, людину, суспільство. У межах зростання (МЗ) йдеться про те, що глобальні екологічні обмеження, які стосуються використання ресурсів та викидів у ХХІ столітті, матимуть значний вплив на світовий порядок. Аби подолати ці проблеми - людству доведеться викласти багато капіталу та робочої сили.

Вже на початку 1990-х років почало з'являтися усе більше доказів, що людство рухається углиб «території несталості». Наприклад, повідомлялось, про катастрофічні темпи випробування тропічних дощових лісів, виникали припущення, що виробництво зернових культур не встигає йти в ногу зі зростанням чисельності населення; дехто говорив про глобальне потепління, ширилася стурбованість з приводу нещодавно утворених озонових дір у стратосфері. Однак для більшості це все не було підтвердженням факту, що людство перевищило межі екологічних можливостей

Напрями вирішення проблем антропогенного впливу на природу, людину, суспільство та досягнення сталого розвитку

довкілля. Тепер головне завдання - повернення світу до «території сталості». Використання людством ресурсів перевищує екологічні можливості планети приблизно на 20 %. Згідно з даними розрахунками востаннє людство було на сталому рівні у 1980- році, а зараз вихід за межі цього рівня становить приблизно 20%.

З 1972 року обмеження на споживання ресурсів та шкідливі викиди стали причиною багатьох криз, відбулося зниження видобутку нафти серед ключових країн, руйнування озонового шару в стратосфері.

Підвищення глобальної температури, поширення голоду в світі, посилення дебатів щодо пошуку місць для зберігання токсичних відходів, зниження рівня грантових вод, зникнення біологічних видів та знепліднення - лише декілька проблем, що спровокували масштабні дослідження, міжнародні зустрічі та глобальні угоди.

Усі вони ілюструють та підтверджують висновок, що межі фізичного зростання є важливим аспектом глобальної політики ХХІ століття. Наприклад, є дані, що на Австралію насувається величезний пемзовий пліт розміром майже як Вашингтон. І це одна з глобальних катастроф.

На жаль, екологічний відбиток людства і надалі зростає, попри прогрес у технологіях та інституціях. Це стає серйозною проблемою, адже людство вже знаходиться на території несталості. Здобуття політичної підтримки для змін в державній

політиці, що могли б обернути поточні тенденції та повернути екологічний відбиток на рівень, який не перевищує довготривалі екологічні можливості планети, вимагатиме дуже багато часу.

В Україні є Національна доповідь «Цілі сталого розвитку України», але має бути розроблений проект державної стратегії сталого розвитку, в основі якої «українське прочитання цілей сталого розвитку» (Я. Жаліло). До кожної із цілей є набір індикаторів, за допомогою яких кожні п'ять років визначаються цільові рівні певних мікропоказників, які повинні характеризувати рівень досягнення цих цілей. Крім того, цілі сталого розвитку інтегруються з програмними документами. Процес можна визначити як зсунений з місця, зараз управлінські структури задіяні у тому, щоб була реалізація цієї концепції.

Висновки з дослідження

Із розвитком цифрових технологій виграють ті, хто готовий прийняти закони екосистеми інноваційних систем. Саме ці переможці постачатимуть нові ідеї, бізнес-моделі, товари та послуги, а не ті, хто може запропонувати лише малокваліфіковану робочу силу чи зазвичай капітал.

Проблеми, з якими ми стикаємося на початку четвертої промислової революції, як-от вплив автоматизації, етичні наслідки штучного інтелекту та соціальні наслідки генної інженерії, були частиною громадської свідомості щонайменше з 1960-х років, коли

ядерні, генетичні та космічні технології подолали початковий етапи розвитку, а комп'ютери почали витіснити людей.

Технології неминуче відіграватимуть певну роль у пошуку способів подолання багатьох викликів, із якими ми сьогодні стикаємося. Але технології є також і джерелом нових викликів. Жодна група не зможе подолати ці проблеми самотужки, і не можна прораховувати на те, що труднощі можна подолати тільки завдяки технологіям.

Виклики четвертої промислової революції можна подолати завдяки співпраці та технологіям. Охоплення всіх зацікавлених сторін допоможе подолати головні виклики, що постали перед нами зараз: розподіл благ технологічних проривів, стимулювання неминучих зовнішніх проявів та

забезпечення того, щоб нові технології розширювали, а не звужували можливості людини.

Пошук найкращих способів управління викликами четвертої промислової революції вимагатиме від урядів, підприємств та окремих осіб ухвалення правильних стратегічних рішень щодо розробки та впровадження нових технологій.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямі:

- розробка концепцій створення інклюзивного, справедливого та заможного суспільства;
- аналіз екологічної дипломатії та проблем екологічного та антропологічного дисбалансу сучасного світу.

REFERENCES

1. Voronkova, V. H. (2004). *Municipal Management: Teaching manual* Kiev: Professional. 254.
2. Dudnikova, Iryna (2018). "Growth limits" as a reaction to anthropogenic impact on human beings, nature, society and the means of achieving sustainability. " Conceptual and practical principles of formation and development of smart-education as factor of smart-culture formation in the context of evolution from the information society to "smart-society". Materials of the International Scientific and Practical conference 19-20 December 2018, Zaporizhzhia: ZDIA, 2018, 258
3. Come On! Capitalism, poor judgment, population and the destruction of the Planet. Report by Roman Club (2019). Ernst Ulrich von Weizsäcker, Anders Vikman; Translated from Eng. Y. Sirosh; For sciences. Ed. V. Wolf, V. Butka. K.: *Summit-book*, 276.
4. Melnyk, V. V. (2014). *Hlobalizatsiia v kulturniy sferi: teoretyko-metodolohichniy analiz*. Hileia, 86, 219–225.
5. Nikitenko, V. O. (2013). Geokulturni values in today's world development: a socio-philosophical dimension. *Humanities Bulletin of Zaporizhzhie State Engineering Academy*, 54, 266–280.
6. Maxton, Graeme and Randers, Jorden (2016). *Reinventing Prosperity. Managing Economic Growth to Reduce Unemployment, Inequality, and Climate Change. A Report to the Club of Rome*. Vancouver: *Grestone Books*, 320.

7. Olexenko, R. (2017). Formation of the creative personality concept as a factor of the creative knowledge economy in conditions of globalization // *Humanitarian Bulletin of Zaporozhye State Engineering Academy*, 71, 118–126.

doi: <https://doi.org/10.30839/2072-7941.2017.124895>

8. Pozhuev, V. (2010). Understanding the place and role of information in modern society. *Humanities Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy*, 42, 4-13.

9. Ryzhova, I. (2011). Culture is the most fundamental way of human existence. *Humanitarnyi visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademiyi*, 46, 126–134.

10. Cherep, A.V., Cherep, O.H., Krylov, D.V. and Voronkova, V. H.. Methodological approach to the redistribution of investment projects within a company According to formal criteria. *Financial and credit activity-problems of theory and practice*. Volume 28, Issue 1. 2019. p. 256-263

DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v1i28.163991>

11. Swaab, Dick (2017). *Unser Kreativegehirn: Wiewirleben, lernen und arbeiten. Munchen: Droemer*. 640.

12. Schwab, Klaus (2018). *The Fourth industrial Revolution. Shaping the Fourth industrial Revolution*. Geneva: World Economic Forum, 274.

Dudnikova, Iryna – Associate Professor, Head of Post-graduate Department, European University (Kiev, Ukraine)

E-mail: aspirant@kyiv.e-u.in.ua, ORCID iD: 0000-0002-9627-8466

AREAS OF SOLVING THE PROBLEM OF ANTHROPOGENIC IMPACT ON NATURE, HUMAN, SOCIETY AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Abstract. The relevance of the study of anthropogenic impact on nature, man, society is relevant enough, because the negative externalities of an integrated global economy are damaging to the environment and vulnerable segments of the population, who are least adapted to paying tribute to progress. Being at the crossroads shows that we are responsible for what is happening with nature, man, society and the actual challenges of destroying the planet will grow, which requires the formation of a new way of thinking, based on the world in accordance with human values, preservation of the natural landscape, climate. Analysis of recent research and publications. At the heart of the study is the analysis of the works of Ernst Ulrich von Weizsäcker, Anders Wykman “Come On! Capitalism, shortsightedness, population and the destruction of the planet. "Report to the Roman Club"; Naomi Klein “Everything changes. Climate capitalism ”; Maxton Graham, Randers Jørgensen “In Search of Welfare. Managing Economic Development to Reduce Unemployment, Inequality and Climate Change ”; Meadows Donnelly, Meadows Dennis, Randers Jørgensen "Growth Limits. 30 years later ”; Klaus Schwab's Fourth Industrial Revolution, Forming the Fourth Industrial Revolution; Joe Stadelmann's "Why Asia has Succeeded." The article analyzes the works of domestic authors - V. Voronkova, V. Melnyk, N. Metelenko, V. Nikitenko, A. Cherep and others. The author draws on her own abstracts of the conference "Limits of Growth" as a response to anthropogenic impact on man, nature, society and a means of achieving sustainability. Setting objectives. Anthropogenic harmful climatic factors supplant natural vegetation, impoverish animal worlds, limit the activity of microorganisms. Management of anthropogenic impacts can be carried out by limiting them: by establishing maximum permissible loads, different standards of introduction of scientifically grounded regimes of natural resources of international cooperation, scientific substantiation of measures on the nature and ecology of man. The purpose of the article - theoretical and practical aspects of solving the problems of anthropogenic impact on nature, man, society and achievement of sustainable development.

Research results. Growth limits have been shown to have anthropogenic impact on humans, nature and society as a result of human intervention in ecosystems. As a result, ecosystem simplification and the breaking of biological cycles result. The concept of sustainable development of mankind is the solution of global problems of mankind, among them the solution of the problems of anthropogenic impact on nature, man, society. The research is aimed at solving the problems of anthropogenic impact on nature, man, society and achieving sustainable development of civilization.

Keywords: anthropogenic impact on nature, limits of growth, concept of sustainable development

Дудникова И.И. – доцент, заведующая аспирантурой, Европейский университет (Киев, Украина)

E-mail: aspirant@kyev.e-u.in.ua, ORCID iD: 0000-0002-9627-8466

НАПРАВЛЕНИЯ РЕШЕНИЯ ПРОБЛЕМ АНТРОПОГЕННОГО ВЛИЯНИЯ НА ПРИРОДУ, ЧЕЛОВЕКА, ОБЩЕСТВО И ДОСТИЖЕНИЕ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ

Аннотация. Актуальность исследования антропогенного влияния на природу, человека, общество есть достаточно актуально проблемой, потому что отрицательные внешние влияния интегрированной глобальной экономики вредят окружению и уязвимым слоям населения, которые наименее приспособлены к тому, чтобы платить дань прогрессу. Пребывание на распутье свидетельствует, что мы несем ответственность за то, что происходит с природой, человеком, обществом, так как актуальные вызовы уничтожения планеты увеличиваются, что требует формирования нового способа мышления, в основе которого развитие мира соответственно к общечеловеческим ценностям, сохранения природного ландшафта, климата.

Анализ последних исследований и публикаций. В основе исследования анализ работ Эрнст Ульриха фон Вайцекера, Андерса Вейкмана «Come On! Капитализм, недалёковидность, население и разрушение планеты. Доклад Римскому клубу»; Наоми Кляйн «Изменяется все. Капитализм против климата»; Макстон Грема, Рандерс Йоргена «В поисках благосостояния. Управление экономическим развитием для уменьшения безработицы, неравенства и изменений климата»; Медоуз Донеллы, Медоуз Дениса, Ранджерс Йоргена «Границы роста. 30 лет после»; Клауса Шваба «Четвертая промышленная революция, Формируя четвертую промышленную революцию»; Джо Стадвелла «Почему в Азии получилось». В статье анализируются работы отечественных авторов - В. Воронковой, В. Мельник, Н. Метеленко, В. Никитенко, А. Череп и других. Автор опирается на собственные тезисы конференции «Границы роста» как реакция на антропогенное влияние на человека, природу, общество и способ достижения устойчивости».

Постановка задания. Антропогенные вредные климатические факторы вытесняют природную растительность, обедняют животные миры, ограничивают деятельность микроорганизмов. Управление антропогенными влияниями может осуществляться путем их ограничения благодаря восстановлению граничных допустимых нагрузок, различных нормативов введения научно-обоснованных режимов природных ресурсов международного сотрудничества, научного обоснования мероприятий относительно природы и экологии человека. **Цель статьи** - теоретические и практические аспекты решения проблем антропогенного влияния на природу, человека, общество и достижение устойчивого развития.

Результаты исследования. Доказано, что границы роста влияют на антропогенное влияние на человека, природу и общество, которое осуществляется в результате вмешательства самого человека в экосистемы. В результате всего этого возникает

Напрями вирішення проблем антропогенного впливу на природу, людину, суспільство та досягнення сталого розвитку

упрощение экосистемы и разрыв биологических циклов. Концепция устойчивого развития человечества - это решение глобальных проблем человечества, среди которых и решение проблем антропогенного влияния на природу, человека, общество. В основе исследования - направления решения проблем антропогенного влияния на природу, человека, общество и достижение устойчивого развития.

Ключевые слова: антропогенное влияние на природу, границы роста, концепция устойчивого развития.

*Стаття рекомендована до публікації
д. філософ. н., проф. В.Г.Воронковою (Запоріжжя, Україна)
Надійшла до редколегії: 12.04.2019 р.
Прийнята до друку: 22.04.2019 р.*